

stala doručení žaloby, třebas presentace byla opomenuta. V souzeném případě, jak odvolací soud ze směnek zjišťuje, neuplynula ještě tříletá lhůta ani v době doručení žaloby ani v době, když, jak ze spisů jest patrné, žalovanému byly při jednání směnky předloženy a on pravost svého podpisu na nich uznal.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Nesprávné právní posouzení věci spatřuje dovolatel v právním názoru odvolacího soudu, že presentace směnky ku placení se může státi i za sporu. Názoru tomuto dlužno přisvědčiti, neboť by bylo ze stanoviska procesní hospodárnosti neoprávněno, by žaloba jen proto byla zamítnuta, že směnky na viděnou před žalobou k placení nebyly předloženy, ježto předložení směnek stalo se za sporu, ve kterém bylo žalováno na zaplacení směnek (§ 406 c. ř. s.) a nesejde na tom, že směnky byly předloženy dovolateli především za tím účelem, by se prohlásil o jejich pravosti (srovnej Staub Kommentar zur Wechselordnung čl. 31 pozn. 1 a Grünhut Wechselrecht I. str. 373).

Čís. 7178.

Pokud lze zřídití nezbytnou cestu (zákon ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák.) i pro rámovou pilu.

(Rozh. ze dne 22. června 1927, R II 212/27.)

Návrh majitelů rámové pily, by bylo zahájeno řízení o zřízení nezbytné cesty, soud první stolice zamítl, maje za to, že zákon zná zřízení nezbytné cesty pouze pro hospodářské pozemky, nikoliv však pro živnostenské podniky, jakým jest i rámová pila. R e k u r s n í s o u d zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by o návrhu dále jednal.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu odpůrců návrhovatelů.

D ů v o d y:

Stěžovatelé napadli usnesení rekursního soudu hlavně proto, že návrh odpůrců na přiznání nezbytné cesty není podle zákona ze dne 7. července 1896, čís. 140 ř. zák. vůbec přípustným, ježto se jím dožadují nezbytné cesty pro živnostenský podnik, o němž nelze tvrditi, že jest jen technicky lépe vypravenou a zařízenou částí jejich mlýna, jen technicky dokonalejším stupněm dřívější kruhové pily, že jest naopak zcela novým

na vodní síle neodvislým a co do způsobu a rozsahu provozu podstatně odlišným podnikem, že však zákon o nezbytných cestách připouští jen poskytnutí nezbytné cesty, jež jest nutna ku řádnému hospodářskému užívání hospodářských a obytných stavení, nemá však sloužiti potřebám živnostenských a továrních podniků, které nemají vztahu k zemědělskému hospodářství. Svě vývody zakládají stěžovatelé po výtce na rozhodnutí býv. víd. nejv. soudu Gl. U. nová řada 4733, v němž jest ovšem na základě motivů k citovanému zákonu vysloveno, že nárok na nezbytnou cestu nepřísluší podniku továrnímu určenému k výrobě surovin, které se z usedlosti samé nezískávají, nýbrž se odjinud tam dovážejí, a v němž se dále uvádí, že zákon má na mysli jen zemědělsko-hospodářské užívání nemovitostí. Nejvyšší soud neshledává, že v tomto případě nelze použití zákona o nezbytných cestách. Nelze si arcíť zapíratí, že zákon nebyl určen pro podniky tovární a živnostenské, které ku zemědělskému provozu nemají jinak nižádného vztahu, nelze však také souhlasiti s citovaným rozhodnutím, pokud působnost zákona úzce obmezuje jen na usedlosti (nemovitosti) určené právě jen pro jich zemědělsko-hospodářské užívání a jen na potřeby, které se k tomuto způsobu užívání vztahují. Tento úzký výklad nemá opory ani v doslovu zákona, jakožto hlavní směrnicí pro jeho výklad, ani v motivech a, poukazuje-li se v citovaném rozhodnutí na předpis § 13 zák. o nezbyt. cest., podle něhož jako znalec přivzítí jest osoby místních poměrů znalé, nelze z tohoto ustanovení nic dovoditi, neboť se tam mluví o hospodářských poměrech, které v tom kterém případě právě v úvahu přicházejí, a v motivech se k tomuto předpisu dále zvlášť poznamenává, že znalec nemá býti odborníkem jedině a výlučně zemědělského hospodářství znalým, nýbrž že má míti i jinou znaleckou způsobilost. Doslov zákona neodůvodňuje úsudek, že o nezbytnou cestu může býti žádáno jedině k opatření zemědělsko-hospodářských potřeb nemovitostí neboli jen pro tak zv. prvotní samovýrobu, že však nárok na nezbytnou cestu jest vyloučen všude tam, kde nejde o takové potřeby vůbec nebo převážně. § 1 cit. zák. mluví o řádném hospodaření nebo řádném užívání nemovitostí, postrádajících spojovací cesty, onen výraz poukazuje arcíť na nemovitosti sloužící zemědělskému hospodářství, výraz druhý však naznačuje stejně zřetelně, že i jiné řádné užívání má tímto zákonem býti podporováno, pokud se týče zajištěno. V motivech se uvádí, že kromě pozemků jsou míněny i budovy hospodářské neb obytné a jest nepochybně, že při obytných budovách nemíni zákon řádným jejich užíváním jen tolik, aby se těmto budovám dostalo nezbytné cesty k pouhému přístupu do domu. Nezbytné cesty lze se zajisté domáhati i pro pozemky, které neslouží přímo k účelu pouhého zemědělského hospodářství na př. pro pozemky s kamenným lomem, pro pískoviště, pro pozemky, v nichž se dobývá živec nebo podobné nerosty, hlína, uhlí a pod., neboť i tu jde o užívání nemovitostí ve smyslu § 1 zákona. Stejně lze pokládati za nepochybné, že ze zákona o nezbytných cestách neměly býti vyňaty mlýny, ani takové, které, nemajíce vlastního polního hospodářství, záležejí právě jen ze zařízení mlýnského a provozují jen námezdné mletí mlýnských plodin. Právě venkovské mlýny, které svým sídlem odkázány jsou na tok vody, jest pokládati se zřetelem

na dřívější poměry, než se následkem mlýnské velkovýroby rozmohl a i na venkov pronikl obchod mlýnskými výrobky, za podniky, které po výtce sloužily potřebám zemědělského venkova a byly pro něj stejně nezbytny, jako jest i mlýn k řádnému svému provozu a využití na venkov odkázán. Při mlýnech těch byly zařizovány i pily, by se plně využívala vodní síla, kterou mlýn vládl, a není pochybností, že i pro provoz takovéto pily při mlýně mohl se majitel mlýna domáhati nezbytné cesty, již by byl postrádal, aniž by se musel obávati námitek, že to zákon nepřipouští. V tomto případě jde právě o venkovský mlýn, v němž byla provozována dříve i kruhová pila, pro jejíž potřebu předchůdci stěžovatelů výslovně povolili služebnost cesty k dopravě dlouhého dříví, která služebnost však dnes nedostačuje, by bylo vyhověno požadavku spojení s veřejnými cestami. Tato kruhová pila byla totiž později přetvořena na pilu rámovou o výkonnosti nepoměrně vyšší, která vyžaduje pro zvýšený provoz daleko vyšších dopravních potřeb, ježto se nepoměrně větší množství řeziva musí dopravovati na těžkých vozech, traktorech a nákladních autech. Nesnášelo by se jistě s duchem a účelem zákona, odpírati nyní usedlosti navrhovatelů nárok na nezbytnou cestu pro tuto rámovou pilu, jejíž potřeba objevila se, když navrhovatelé podlehli ve sporu, jež proti nim nynější stěžovatelé provedli pro rozšiřování služebnosti cesty, jež bylo nutným následkem provozu rámové pily. Jak z vývodů stížnosti vyplývá, neměli by stěžovatelé námitek proti nezbytné cestě, kdyby šlo jen o hospodářské pozemky neb o mlýn s pilou kruhovou a se strojem na řezání šindelů, nýbrž brání se nezbytné cestě proto, že se požaduje pro tuto rámovou pilu, která prý jest samostatným na vodní síle mlýna nezávislým a co do způsobu a rozsahu provozu podstatně odlišným podnikem, jež nelze vůbec považovati za pouhé lepší technické vypravení dosavadní kruhové pily. Tento důvod přejímají stěžovatelé patrně ze zdejšího rozhodnutí čís. sb. 6513 vydaného ve sporu shora dotčeném a stěžovatelé dávají se ve svém odporu proti návrhu svých odpůrců vůbec příliš sváděti hledisky, která byla v odůvodnění tohoto rozsudku vyslovena. Leč neprávem. Právní hlediska v onom rozhodnutí vyslovená platila jiné právní otázce. Tehdy šlo o to, zda nepoměrně vyšší zatížení cesty, jež nastalo daleko vyšším provozem nové rámové pily, zakládá podle § 484 obč. zák. nepřipustné rozšiřování služebnosti cesty povolené předchůdci stěžovatelů odpůrcům a ježto podle ustáleného právního názoru nepokládá se za rozšiřování služebnosti ve smyslu tohoto zákonného předpisu nepodstatné vyšší zatížení, jež nastane normálním vzrůstem potřeb služebného statku, bylo zkoumati poměr dřívější kruhové pily k nynější rámové pile vzhledem na větší výkon služebnosti tím nastalý za tím účelem, by bylo seznati, zda jde o případ nepřipustného rozšiřování služebnosti. Bylo-li v onom sporu vysloveno, že nynější rámová pila jest podnikem co do způsobu a rozsahu provozu od dřívější kruhové pily podstatně rozdílným, mělo tím býti pouze vyjádřeno, že nelze prostě služebnost zřízenou pro dřívější kruhovou pilu přiznati i nynější rámové pile pro její proti dřívějšímu nepoměrně zvýšený provoz. Bylo by však mylné do tohoto úsudku nyní, kdy jde o otázku přípustnosti nezbytné cesty pro tuto rámovou pilu, vkládati

smysl, že rámová pila byla tím prohlášena za jakýsi tovární nebo jemu podobný podnik živnostenský, který by byl vyloučen z působnosti tohoto zákona. I když se zavedením motorického pohonu nová rámová pila stala nezávislou na vodní síle mlýna, zůstala nadále částí mlýna, s ním související, jak tomu bylo i při staré pile kruhové, ovšem že částí dle zásad nynějšího technického pokroku jinak a lépe vypravenou. Zákon o nezbytných cestách, jak z §§ 1 a 23 a jejich motivů vyplývá, připouští zřízení nezbytné cesty nejen tam, kde jest jí třeba k řádnému užívání nemovitosti, nýbrž i tam, kde je třeba, aby výnosnost nemovitosti té byla zvýšena. Byla-li tedy dřívější pila kruhová vlivem nynějších složitých hospodářských poměrů k docilení větší výkonnosti a prosperity přetvořena na pilu rámovou, není důvodu vlastníkům odeprítí právo na zřízení cesty, jež se stala pro ni nutnou a nezbytnou. Zákon o nezbytných cestách povstal nezadržitelným právním vývojem, zejména pod vlivem novodobých názorů na nedotknutelnost soukromého vlastnictví a na zásady práva sousedského a měl odpomoci právním potřebám, jež nebylo by lze k těžké újmě stran uspokojiti, kdyby se bylo setrvalo strnule na výlučnosti soukromého práva vlastnického; v tomto duchu moderního vývoje práva, který v motivech zákona došel náležitého výrazu, musí se nésti i jeho používání a z úvah právě uvedených vyplývá, že ze smyslu a účelu zákona nepodávají se nižádné oprávněné pochybnosti proti přípustnosti návrhu odpůrců na zřízení nezbytné cesty.

Čís. 7179.

Zbavení svéprávnosti (cís. nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák.).

Nejbližší příbuzní osoby, zbavené svéprávnosti, jsou v zájmu chráněnce oprávněni k rekursu do usnesení o ustanovení podpůrce.

(Rozh. ze dne 23. června 1927, R I 459/27.)

Do usnesení prvního soudu, jímž byl Josef S. ustanoven Josef B-ovi podpůrcem, podali rekurs sourozenci Josefa B-a. Rekursní soud rekurs odmítl. Důvody: Stěžovatelé odporují tomu, by Josef S. byl ustanoven za nového podpůrce, poněvadž podle jejich mínění nemá potřebných vlastností, by hájil náležitě zájmy znesvéprávněného Josefa B-a. Ustanovení podpůrce jest věcí řízení nesporného. Podle § 9 nesp. říz. může si do opatření soudu ve věcech nesporných stěžovati ten, kdo se opatřením tím cítí stíženým, což předpokládá, by stěžovateli z opatření nesporného soudu vzešla neb alespoň hrozila majetková újma nebo jiná újma na jeho zákonem chráněných právech. Znesvéprávněný Josef B. jest bezdětným vdovcem. Stěžovatelé jsou sourozenci znesvéprávněného a nepřisluší jim po zákonu právní nárok ani na nutnou výživu (§§ 139, 141, 143 a 154 obč. zák.), ani na povinný podíl dědický (§ 762 obč. zák.), jak tomu jest u dětí a rodičů; stěžovatelé netvrdí ani, že jejich právům snad smluvně nabytým hrozila újma. Podle toho chybí stě-